



ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การเรียนรู้ภาษาของมนุษย์นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ และน่าอัศจรรย์อยู่มากเนื่องจากความสามารถที่จะเรียนรู้ภาษานี้เป็นคุณลักษณะพิเศษของความเป็นมนุษย์ (กีรติ บุญเจือ, 2526) ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายที่สังคมแต่ละสังคมได้กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์และเหตุผล นอกจากนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2524) ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ด้วย (กาญจนา ไพศาลภานุมาศ, 2529) Tayler (1976) กล่าวว่า ภาษาเป็นกระบวนการที่จำเป็นในการสร้างความคิดรวบยอด และบุคคลจะมีพัฒนาการทางความคิดขั้นสูงได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการฟังและพูดภาษาได้อย่างคล่องแคล่ว ซาพียร์ และวอร์ฟ (Sapir, Whorf, อ้างถึงในจำนง วิทยุรักษ์ศรี, 2526) ได้ตั้งข้อสมมติฐานว่า "ภาษาเป็นตัวกำหนดความคิด ภาษาที่แตกต่างกันย่อมทำให้โลกทัศน์ต่างกันไปด้วย" Langer (อ้างถึงใน Cherry, 1966) กล่าวว่า ภาษาเป็นแนวทางการคิด การรับรู้ภาษาที่ต่างกันย่อมทำให้คนแต่ละคนเกิดความคิดที่แตกต่างกันออกไปด้วย Bolinger (1975) ยืนยันว่า "ภาษาไม่เพียงแต่เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความคิดเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดเชิงเหตุและผลด้วย" แดนซ์และลาร์สัน (Dance, 1972; Larson, 1976) ได้ชี้ให้เห็นว่า หน้าที่สำคัญยิ่งของภาษาคือ การพัฒนากระบวนการคิดเชิงเหตุผลที่ซับซ้อนของเรา ซึ่งรวมทั้งการคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking) และการคิดเพื่อตัดสินใจในเชิงประเมินคุณค่าต่าง ๆ (Evaluation Judgement) ด้วย จำนง วิทยุรักษ์ศรี (2526) ได้ทำการวิจัยใน

เด็กไทย พบว่าภาษามีอิทธิพลต่อการคิดเชิงเหตุและผล

ภาษาเป็นปัจจัยพื้นฐานอันหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ สำหรับเด็กแล้ว ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการนำเด็กเข้าสู่โลกใหม่ อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาขึ้นไป Hainstock (1971) ได้ให้ข้อคิดว่า "ภูมิหลังทางภาษาที่เด็กได้รับจากบ้านจะเป็นเครื่องกำหนดความสำเร็จของเด็ก ในการดำเนินชีวิตในโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กสามารถใช้ภาษาสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวสะสมเข้าเป็นประสบการณ์ส่วนตัว ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้กว้างขวางขึ้น

พัฒนาการทางภาษา (Language Development) เป็นพัฒนาการด้านหนึ่งในอีกหลาย ๆ ด้าน เช่น พัฒนาการทางร่างกาย การรับรู้ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา พัฒนาการทางภาษานี้มีพัฒนาการเป็นลำดับขั้นเช่นเดียวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ซึ่งต้องอาศัยความพร้อมของอวัยวะต่าง ๆ อันได้แก่ อวัยวะในการได้ยิน อวัยวะในการทำให้เกิดเสียง เช่น ปาก ลิ้น คอ การประสานงานกันระหว่างกล้ามเนื้อและการฝึกหัดอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดทักษะ ทักษะทางภาษานั้นโดยทั่วไปหมายถึง ทักษะ 4 ประการคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่กิตติยวดี บุญชื่อ (2520) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นทักษะขั้นมูลฐานซึ่งเด็กทุกคนจะต้องได้รับการเตรียมมาให้พร้อม ฝึกให้แม่นยำและเสริมให้พัฒนา ทักษะทุกด้านมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน แต่เราสามารถพูดได้ก่อนอ่านและเขียน ยิ่งกว่านั้น ในการติดต่อสื่อสารประจำวันเรามักใช้การพูดเป็นเครื่องมือมากกว่าทักษะทางภาษาอื่น ๆ และบ่อยครั้งที่เรามักจะพิจารณาบุคคลทั่ว ๆ ไปจากสิ่งที่เขาพูดมากกว่าจากสิ่งที่เขาเขียน Liberman (1974) ให้ความเห็นว่า ความสามารถในการฟังและพูดนั้นเป็นสากล แต่ในกลุ่มคนฟังและพูดนั้นมีหลายคนที่ไม่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ดังนั้นทักษะในการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญ เพราะเป็นทักษะที่สามารถดึงดูดความสนใจของคนได้ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2519) ได้สนับสนุนบทบาทของการพูดว่า "การเริ่มพูดภาษาได้นับว่าเป็นเหตุการณ์สำคัญอย่างหนึ่งในชีวิตของคนแต่ละคน เพราะว่าเป็น

ถูกแจเปิดทางไปสู่ความคิด ความงอกงามของสติปัญญา ชีวิตทางสังคม การปรับตัว และอื่นๆ" Hurlock(1978)ยังให้ความเห็นว่า การพูดมีความสำคัญในการประเมินความสามารถของบุคคลทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และการเข้าสังคมความสามารถในการพูดของเด็ก มีบทบาทสำคัญมากในการที่จะทำให้เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นวลศิริ เปาย์โรหิต (2518) ได้เขียนไว้ว่า "การพูดสำคัญกับเด็กมาก เด็กที่พูดได้เร็วมักจะเป็นที่ชื่นชอบของครอบครัวและมิตรสหาย ภาษาจึงเป็นจุดดึงดูดที่นำสนใจในการเข้าสมาคมและสังคมทุกชนิดของเด็กในวัยนี้ "จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษา มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ทั้งในแง่การศึกษาหาความรู้ และการปรับตัวในสังคม ซึ่งมีผลทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์ดีขึ้น

การส่งเสริมหรือการกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นทางด้านใด การกระตุ้นนั้นจะเกิดผลโดยตรงต่อตัวเด็ก กล่าวคือ พัฒนาการแต่ละด้านมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันและกันอย่างสำคัญ โดยขาดด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ อีกทั้งยังเกิดผลดีต่อพ่อแม่ ต่อสังคมและเศรษฐกิจด้วย คือ พ่อแม่ที่สนใจให้การกระตุ้นพัฒนาการเด็กนั้นจะเล็งเห็นความสามารถที่แท้จริงของลูก และยังได้ให้การปฏิบัติต่อลูกอย่างเหมาะสม อันจะก่อให้เกิดการเลี้ยงดูที่มีคุณภาพ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างพ่อแม่กับเด็กจะทำให้เกิดความอบอุ่นไว้วางใจซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของเด็กในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อไปในอนาคต เด็กจะถูกพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองและเจริญเติบโตไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป (วารุณี อมรทัต , 2534)

พัฒนาการทางการพูดนั้นยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะทางการศึกษาอื่น ๆ อีกต่อไป เคเยอร์, กรีน และเบเกอร์ (Cayer, Green and Baker, 1971) ได้อ้างอิงผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการทางการพูดนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาทางการอ่านและเขียน บุคคลกลุ่มนี้ได้กล่าวต่อไปว่า เด็กที่สามารถอ่านสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ได้เข้าใจและใช้ภาษาเขียนได้ดีนั้น เนื่องจากวุฒิภาวะในการพูดและการฟังนั่นเอง สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงของสังคม การสื่อสารที่ทันสมัย และเครื่องมือสื่อสารที่แพร่หลายในปัจจุบันได้มีผลต่อ

การเปลี่ยนแปลงทางภาษาพูด ในปี 1979 Templin (อ้างถึงในอดม บำรุงศรี, 2526) ได้ทำการสำรวจเด็กที่มาจากสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจต่ำ พบว่า เด็กเหล่านี้มีวุฒิภาวะทางภาษาดีขึ้นกว่าที่เคยทำการสำรวจไว้เมื่อ 25 ปีก่อน โทรท์สัน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงอันนี้ โทรท์สันเข้ามามีผลต่อการเรียนรู้ทางภาษาของเด็ก เด็กมีประสบการณ์ในการฟังคำใหม่ ๆ McCartney (1984, Cited by Robert M. Liebet, 1986) ได้ให้การสนับสนุนว่าเด็กที่ได้รับการกระตุ้นทางภาษา หรือให้ประสบการณ์ทางภาษาจะทำให้เด็กมีทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แม้แต่เด็กที่เกิดมาในครอบครัวที่มีภูมิหลังขาดแคลน และขาดโอกาสพัฒนาทั้งทางสังคมและวัฒนธรรม เด็กเหล่านี้ถ้าได้รับการกระตุ้นการเรียนรู้ตั้งแต่ระยะแรกของชีวิต และทำการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง เด็กเหล่านี้ก็สามารถมีพัฒนาการทางภาษาได้ไม่ต่างจากเด็กอื่นๆ การเปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์จึงเป็นเรื่องสำคัญในประเทศไทย อัมพร รัตนวิทย์ (2531) พบว่าเด็กปัญญาเลิศส่วนใหญ่เป็นเด็กที่ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากรายการต่างๆทางโทรทัศน์ และเคยไปโรงเรียนอนุบาลเมื่ออายุ 3 ขวบ นอกจากการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาแล้ว ช่วงวัยที่เหมาะสมก็จะทำให้การเรียนรู้นั้นนำไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศทางสติปัญญาได้ Callaway (1968 อ้างถึงใน ประมวญ คัดดินสัน, 2532) พบว่า ช่วงอายุ 18 เดือน - 4 ปี เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ภาษามากที่สุด เป็นช่วงที่ทุกคนมีคุณสมบัติเด่นทางด้านการศึกษา ซึ่งคุณสมบัติอันนี้มีเฉพาะในมนุษย์เท่านั้น เรียกว่า L.A.D. (Language Aquisition Device) ในระยะนี้เป็นโอกาสทองในการเรียนภาษา สมองของเด็กในช่วงนี้จะเจริญเติบโตมาก เด็กจะเรียนรู้ทุกอย่างได้อย่างง่ายดาย โดยเฉพาะภาษา และการเรียนรู้เหล่านี้ยังไปช่วยกระตุ้นเซลล์สมองให้มีการเจริญเติบโตก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นต่อไปอีกด้วย กรน โดมาน (Glen Doman, แปลโดย สันต์ สิงห์ภักดี, 2530) แห่งสถาบันเพื่อความสำเร็วจูงสุดของศักยภาพมนุษย์ ได้ยืนยันว่า ในช่วงขวบปีแรกถึง 5 ปี เป็นช่วงวัยที่เด็กมีอัจฉริยะทางภาษา เด็กสามารถเรียนภาษาได้อย่างง่ายดาย ถ้าพ้นวัยนี้ไปแล้วเด็กจะเรียนภาษาได้อย่างลำบาก

จะเห็นได้ว่า ภาษาของเด็กเป็นเรื่องของการสื่อสาร เพื่อบอกความต้องการของตนเอง เรียนรู้ผู้อื่นและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ค้นหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อเรียนรู้และยังเป็นพื้นฐานในการแสวงหาทักษะใหม่ ๆ ในชีวิต การทำให้เด็กได้มีประสบการณ์ทางภาษามากขึ้นในช่วงวัยที่เหมาะสม จะทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้ในแง่ของการทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางภาษาด้วยการกระตุ้นทางถ้อยคำเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่ได้รับการกระตุ้นว่า จะมีความแตกต่างกันอย่างไร



วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาในเด็กที่ได้รับการกระตุ้นทางภาษากับเด็กที่ไม่ได้รับการกระตุ้นทางภาษา

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กที่ได้รับการกระตุ้นทางภาษามีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการกระตุ้นทางภาษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง จะศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่แฝดเหมือนจำนวน 7 คู่ ที่มาฝากเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของกรุงเทพมหานคร อายุอยู่ในช่วง 3-5 ปี โดย

- 1.1 เป็นเด็กที่มีสติปัญญาอยู่ในระดับปกติ
- 1.2 เป็นเด็กที่ไม่มีปัญหาด้านการพูด และการรับฟัง

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ นิทานหรือสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ที่นำมา
กระตุ้น

2.2 ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการทางภาษา ได้แก่ ความสามารถ
ทางภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในแง่เชิงคุณภาพและปริมาณ

2.3 ตัวแปรควบคุม ได้แก่

1. เด็กที่มีอายุอยู่ในระหว่าง 3-5 ปี และเป็นเด็กที่นำมา
ฝากเลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของกรุงเทพ-
มหานคร
2. ผู้ให้การกระตุ้นเป็นบุคคลเดียวกันตลอด

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างในที่นี้ระดับสติปัญญาอยู่ในระหว่าง 90-110 เครื่องมือ
ที่ใช้วัดคือ Stanford-Binet Intelligence Scale
2. ภาพที่ใช้วัดความสามารถทางภาษาเป็นแบบทดสอบ C.A.T.
(Children's Apperception test) ซึ่งใช้กับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี
3. ขนาดของภาพที่นำมาใช้เป็นขนาดมาตรฐานที่ใช้โดยทั่วไป
ของแบบทดสอบ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการกระตุ้นเป็นนิทานและสารคดีเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่ง
ภาพเหล่านี้จะเป็นสัตว์ชนิดเดียวกับสัตว์ที่มีอยู่ในแบบทดสอบ

5. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มุ่งศึกษาเฉพาะผลของการกระตุ้นทางภาษาที่มีต่อการพัฒนาการทางภาษาในแง่ของการเพิ่มจำนวนทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

6. พื้นฐานทางครอบครัวและสภาพอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถทางภาษาของเด็กอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิจัยครั้งนี้

คำจำกัดความ

1. เด็ก เด็กฝาแฝดเหมือนเพศเดียวกัน อายุ 3-6 ปี อายุของเด็กแต่ละคนคำนวณจาก วัน เดือน ปีเกิดตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 เด็กอายุ 3 ปี หมายถึง ตั้งแต่ 2⁷/₁₂ - 3¹/₂ ปี

1.2 เด็กอายุ 4 ปี หมายถึง ตั้งแต่ 3⁷/₁₂ - 4¹/₂ ปี

1.3 เด็กอายุ 5 ปี หมายถึง ตั้งแต่ 4⁷/₁₂ - 5¹/₂ ปี

2. พัฒนาการทางภาษา คือ ความสามารถทางภาษาที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

2.1 การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงด้านความซับซ้อนของประโยค จากเอกรรตประโยคเป็นอเนกรรตประโยคหรือสังกรประโยค

2.1.1 เอกรรตประโยค คือ ประโยคที่มีข้อความใจความเดียว เช่น เขากินข้าว เขายิงนก

2.1.2 อเนกรรตประโยค คือ ประโยคที่มีมากกว่า 1 ใจความ ประกอบด้วย เอกรรตประโยคอย่างน้อย 2 ประโยคมารวมกัน โดยมีสันธานเป็นตัวเชื่อม เช่น พ่อและแม่ทำงาน เขานั่งแต่ฉันนอน

2.1.3 สังกรประโยค คือ ประโยคที่ประกอบด้วยเอกรรตประโยคตั้งแต่ 2 ประโยคมารวมกัน โดยมีประโยคหนึ่งเป็นประโยคสำคัญ หรือประโยคหลักเรียกว่า มุขยประโยค และอีกประโยคหนึ่งเป็นประโยคย่อย เรียกว่า อนุประโยค เช่น แม่ไม่ชอบให้ฉันโกหก เขาดูเด็กเล่นฟุตบอล

2.2 การเปลี่ยนแปลงเชิงปริมาณ คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านจำนวนค่าที่เพิ่มขึ้น

3. การกระตุ้น คือ การให้สิ่งเร้าอันจะก่อให้เกิดพัฒนาการทางภาษา โดยในที่นี้จะใช้นิทานอันประกอบไปด้วย

1. ไม้ตိုင်ตาฟาง
 2. วันเกิดลูกหมู
 3. หนูขี้ไม้
 4. เลือดดาวทวงหนี
 5. สเน่ห์ห้องเที่ยว
4. วิธีการกระตุ้น
1. เริ่มด้วยการเล่านิทานตามโปรแกรมที่วางไว้ตามลำดับ
 2. ชักถามเด็กหลังจากเล่านิทานจบลง
 3. ให้เด็กลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่เล่าให้ฟัง
 4. ให้เด็กเล่านิทานซ้ำ
 5. ผู้เล่าสรุปให้เด็กฟังอีกครั้งหนึ่งหลังจากเด็กเล่าซ้ำแล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ในหน่วยงาน

1. ทำให้ผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันของกรุงเทพมหานคร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของช่วงวัยที่เหมาะสมในการที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในเด็ก
2. เป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานเลี้ยงเด็กกลางวันของกรุงเทพมหานคร ได้นำวิธีการกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาไปปรับใช้ โดยใช้สื่อการกระตุ้นแบบอื่น ๆ เช่น หุ่นมือ หรือโทรทัศน์

3. เป็นแนวทางในการให้ความรู้ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูลูกและการส่งเสริมด้านภาษาให้กับลูก แก่พ่อแม่ที่มารับบริการ ในศูนย์บริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์โดยทั่วไป

1. ให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้ตระหนักถึงช่วงวัยที่สำคัญในการให้การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษาให้กับเด็ก
2. การผลิตสื่อของสื่อมวลชน เช่นโทรทัศน์ ควรมีการผลิตเพื่อการพัฒนาทางภาษาให้กับเด็กโดยเฉพาะทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคมในระยะยาว
3. การพัฒนาทางภาษาที่ดีตั้งแต่วัยต้นของชีวิตจะนำไปสู่การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อันเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จในหลายๆด้านของชีวิตในวัยต่อมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย